

Jacek Pieczonka

Katedra Finansów i Rachunkowości
Uniwersytet Opolski

Forma ewidencji księgowej w kontekście potrzeb informacyjnych gospodarstw rolnych

Wstęp

Rolnictwo w Polsce, jako dość istotna gałąź gospodarki narodowej, podlega szczególnym rozwiązaniom podatkowym. Rolnicy indywidualni są wyłączeni z grupy płatników podlegających obowiązkowi opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Stanowi to istotne odstępstwo od zasady powszechności tego podatku i w konsekwencji rodzi negatywne skutki: finansowe, społeczne, gospodarcze (modernizacyjne) i edukacyjne.

Zwolnienie dochodów rolników indywidualnych od obowiązku podatkowego ma wymiar ekonomiczny dla państwa, pociąga bowiem za sobą odpowiednie zmniejszenie dochodów budżetowych. Dodatkową konsekwencją zwolnienia pewnej grupy społecznej z ponoszenia kosztów utrzymania państwa na zasadach powszechnych oznacza większe obciążenie fiskalne innych grup społecznych, a to kłóci się z konstytucyjną zasadą równości obywateli.

W wielu krajach rolnictwo jest gałęzią gospodarki wymagającą wielkiej dbałości. Niemniej jednak rolnicy uczestniczą tam w systemie finansów publicznych nie tylko jako korzystający, ale również jako płatnicy.

Obowiązujący system prawny w zakresie podatku dochodowego, który swym zakresem, co do zasady, nie obejmuje dochodów rolniczych ma także pozabudżetowe konsekwencje gospodarcze. Niewłączanie dochodów do systemu podatkowego można bowiem uznać za tożsame ze zwolnieniem z obowiązku opodatkowania. A zatem obecne rozwiązania podatkowe można uznać za równoważne subwencji w wysokości odpowiadającej średniej rzeczywistej stopie opodatkowania dochodów osób fizycznych.

Przyjęte rozwiązania w zakresie podatku dochodowego mogą mieć również wpływ na funkcjonowanie mechanizmu konkurencyjności w ramach samego sektora rolnictwa. Wielkość, rodzaj gospodarstwa i forma prawna stanowią o jego konkurencyjności. Oprócz indywidualnych gospodarstw rolnych funkcjonują także specjalistyczne gospodarstwa indywidualne czy spółki działające na podstawie przepisów kodeksu spółek handlowych.

Podejmowanie decyzji dotyczących funkcjonowania gospodarstw rolnych w gospodarce rynkowej bardzo często odbywa się intuicyjnie, bez wiedzy z zakresu rachunku ekonomicznego, co może skutkować nietrafnością decyzji czy też inwestycji. Dlatego tak ważna jest umiejętność wykorzystania już znanych i wypracowanych zasad rachunku ekonomicznego opartych na formach ewidencji księgowej.

Z uwagi na fakt, że funkcjonujący system podatkowy jest skomplikowany i rodzi duże obawy rolników na wielu płaszczyznach oraz mając na względzie konieczność podniesienia świadomości ekonomicznej rolników, obecny system podatkowy wymaga nowych uregulowań w zakresie podatku dochodowego obejmującego dochody uzyskiwane z rolnictwa. Niewątpliwie wprowadzenie podatku dochodowego będzie skutkowało obowiązkiem prowadzenia przez rolników ewidencji księgowej niezbędnej do oszacowania podstawy opodatkowania, a z tym wiąże się wiele pytań:

- Jaka powinna być forma ewidencji, by z jednej strony uwzględnić potrzeby informacyjne rolników, a z drugiej – nie generować zbyt nadmiernych kosztów związanych z jej prowadzeniem?
- Jakie powinny być obowiązki ewidencyjne rolników?
- Jakie konsekwencje fiskalne będą skutkiem zmiany systemu podatkowego (zarówno po stronie rolników, jak i budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego)?

Okres transformacji, jaki rozpoczął się w latach 90. wymusił przekształcenia na obszarach wiejskich w strukturze społecznej, ekonomicznej i przestrzennej. W strukturze społecznej wsi zarysowuje się więc podział gospodarstw rodzinnych na trzy grupy: 1) duże, silne ekonomicznie, wysokotowarowe, relatywnie dobrze wyposażone w maszyny, urządzenia i budynki (stanowią one ok. 20–25% ogólnej liczby gospodarstw), 2) gospodarstwa wykazujące tendencję do powiększania powierzchni i skali produkcji, z których część ma szansę dołączyć do grupy pierwszej (jest to ok. 15% ogólnej liczby gospodarstw), 3) gospodarstwa mniejsze, niskotowarowe, poszukujące głównych źródeł utrzymania poza pracą w gospodarstwie. Gospodarstwa te stanowią 55–60% ogólnej liczby gospodarstw [Heffner, Rosner 2006, s. 14–15].

Jednak analizy dokonywane według różnych wskaźników prowadzą do tego samego wniosku: wyodrębnia się grupa gospodarstw silnych ekonomicznie i grupa gospodarstw słabych, dla których praca w rolnictwie nie stanowi głównego źródła utrzymania. Między tymi biegunami występuje grupa gospodarstw poszukujących strategii przyspieszonego rozwoju, który mógłby zapewnić im w przyszłości możliwość utrzymania się na rynku producentów rolnych [Heffner, Rosner 2006, s. 15].

Celem artykułu jest zaprezentowanie rachunkowości jako źródła informacji w kontekście zaspokajania potrzeb informacyjnych gospodarstwa rolnego. W artykule zwrócono uwagę na jakość informacji wynikającą z systemu rachunkowości i przedstawiono obowiązki ewidencyjne wynikające z obowiązującego prawa. Poruszono kwestię specyfiki gospodarstwa rolnego i jej konsekwencji. Wskazano potencjalne korzyści ze zmiany systemu podatku dochodowego.

Przedstawiony materiał został opracowany na podstawie studiów literaturowych oraz badań empirycznych, w których wykorzystano wywiad kwestionariuszowy, a narzędziem badawczym był kwestionariusz. Wywiad przeprowadzono wśród osób prowadzących działalność gospodarczą (sektor MSP) i osób prowadzących gospodarstwa rolne na terenie województwa opolskiego.

Jakość informacji wynikająca z systemu rachunkowości a zaspokojenie potrzeb informacyjnych

Skuteczność zarządzania zależy dzisiaj przede wszystkim od jakości posiadanych informacji. Informacje pozwalają poznać zmiany zachodzące w otoczeniu przedsiębiorstwa i odpowiednio wcześniej dostosować jego potencjał i przyszłe możliwości do zachodzących zmian. Bez znajomości rynku i otoczenia oraz dokonujących się przemian, a więc szans, możliwości i zagrożeń, trudno sporządzać prognozy i scenariusze, redukować niepewność działania, podejmować rozsądne decyzje i formułować możliwe (dopuszczalne) koncepcje rozwoju, a zwłaszcza strategie, przy opracowywaniu których rozpoznanie szans i zagrożeń w otoczeniu oraz słabych i mocnych stron przedsiębiorstwa stanowi tzw. bazowy zbiór informacji.

Informacje decydują o tzw. inteligencji przedsiębiorstwa, tj. o sposobie wykorzystania przez nie posiadanych możliwości, o zdolnościach dostosowania się do nowych sytuacji i programowania swego rozwoju (przewidywanie, rozwijanie koncepcji, doskonalenie organizacji itp.), a więc o zdolnościach do osiągania stałych sukcesów w warunkach ciągłych zmian w otoczeniu i do traktowania tych zmian nie jako zagrożeń, lecz jako szans dla rozwijania nowej działalności [Druczer 1992, s. 36–37].

Uważa się, i nie bez racji, że informacje są dzisiaj czwartym (obok ziemi, pracy i kapitału) czynnikiem produkcji – i to czynnikiem równie ważnym jak kapitał, a ich posiadanie stanowi strategiczny zasób firmy, będący często głównym źródłem budowy jej przewagi konkurencyjnej [Szapiro 1994, s. 552].

Każde przedsiębiorstwo, także rolne, powinno zatem dobrze znać swoje potrzeby informacyjne i wiedzieć, jakie informacje są niezbędne do wykonywania

podstawowych funkcji i działań, do tworzenia oraz realizacji programów i planów.

Każda informacja odznacza się pewnymi cechami, do których należą: jakość, aktualność, istotność, ścisłość, cennaść, kompletność, kosztowność, dostępność, spójność, ekonomiczność, powiązanie z zadaniami itp. Toteż przydatność informacji dla przedsiębiorstwa może być oceniana z różnych punktów widzenia. Szczególną uwagę trzeba zwracać na prawdziwość informacji.

Informacje gromadzone w przedsiębiorstwie powinny być odpowiedniej jakości, tzn. obiektywne, istotne dla sprawy, dostępne w odpowiednim czasie, a także porównywalne, pełne i zwięzłe. Przedsiębiorstwo powinno być zainteresowane pozyskiwaniem przede wszystkim informacji cennych. Cennaść (wartość, użyteczność dla decydenta) informacji jest związana nie z ich liczbą czy też z pojemnością informacyjną wiadomości (danych) niosących informacje, lecz ze znaczeniem (ważnością) dla sytuacji decyzyjnej i z wagą podejmowanych dzięki nim decyzji. Oczywiście, cennaść zależy od posiadanego przez dane przedsiębiorstwo potencjału informacyjnego (zasobów informacji). O cennaści informacji decyduje więc układ odniesienia, którym jest zawsze określona sytuacja decyzyjna, a także koszt uzyskania informacji we właściwym czasie. Wysoki koszt uzyskania informacji pomniejsza jej cennaść dla przedsiębiorstwa. Choć decydent liczy się tym mniej z kosztami pozyskania informacji, im większą ma ona wartość jako czynnik zmniejszający niepewność wyboru, to jednak w każdym wypadku musi kalkulować poniesione na nią nakłady i możliwe do uzyskania dzięki niej efekty. Musi to robić nawet w odniesieniu do informacji związanych z tzw. kluczowymi obszarami efektywności [Stoner, Wankel 1992, s. 469]. W praktyce więc dąży się do tego, aby koszty zdobywania informacji były umiarkowane, a ich pozyskiwanie poprawiało znacznie możliwości decyzyjne kierownictwa. Jeżeli ten warunek nie jest spełniony, to nie warto ponosić dodatkowych nakładów na informacje. Spełnienie tego warunku nie jest łatwe, gdyż trudno jest kwantyfikować cennaść informacji.

Posiadane przez przedsiębiorstwo informacje stanowią podstawę podejmowanych decyzji. Sposób podejmowania decyzji zależy od złożoności problemu, który decyzja rozwiązuje. Im bardziej złożony jest problem, im wyższy jest stopień trudności jego rozwiązania, tym bardziej podejmowanie decyzji staje się procesem skomplikowanym, wymagającym działania zorganizowanego, uporządkowanego, a nawet wytworzenia sobie przez racjonalnego decydenta „optymalnego” stylu podejmowania decyzji [Bittel 1994, s. 205].

Zarządzanie w gospodarstwie rolnym – ze względu na mniejszą liczbę pracowników, prostszy proces produkcji, mało zróżnicowany asortyment produkcji i usług, mniejszą liczbę i wartość środków produkcji – może podlegać pewnym uproszczeniom.

Z punktu widzenia złożoności problemy można podzielić na trzy grupy, a więc na problemy: proste, złożone, bardzo złożone. W gospodarstwach rolnych będą przeważały problemy proste, tj. mające charakter operatywny, których rozwiązywanie nie jest specjalnie pracochłonne, trudne i kosztowne, nie wymagają bowiem dużej liczby informacji ani potrzeby uwzględniania różnych aspektów czy też większej liczby pomysłów rozwiązania. Może się jednak zdarzyć, że rozwiązanie problemu z ekonomicznego punktu widzenia prostego wymusi konieczność uwzględnienia nieprzewidzianych i nieoczekiwanych zdarzeń, co sprawi, że problem stanie się problemem złożonym.

Rola rachunkowości jako źródła informacji

Jak każda jednostka gospodarcza, tak i gospodarstwo rolne wymaga zarządzania. Zarządzanie gospodarstwem rolnym w gospodarce rynkowej nie powinno być realizowane intuicyjnie. Zmieniające się otoczenie i konkurencja wymagają, by także gospodarstwa rolne posiadały system dostarczający informacji o kosztach, przychodach, stanie aktywów czy źródłach ich finansowania.

Takim źródłem informacji jest rachunkowość. Stanowi ona system odzwierciedlenia w mierniku pieniężnym sytuacji majątkowej jednostek gospodarczych oraz kompletnego ujmowania zachodzących zjawisk i procesów gospodarczych w uporządkowany sposób za pomocą specyficznych metod, form, rozwiązań organizacyjnych i technicznych. Dzięki temu uzyskuje się sformalizowany, wewnętrznie spójny i zbilansowany obraz działalności gospodarczej o uniwersalnym charakterze. Rachunkowość daje przejrzysty i wiarygodny obraz rzeczywistości gospodarczej jednostki.

Mimo że większość podejmowanych w gospodarstwie rolnym decyzji stanowią decyzje dotyczące problemów prostych, to jednak nie powinny być one podejmowane w stanie niepewności. Podstawowym, choć nie jedynym źródłem informacji przydatnych w zarządzaniu są informacje pochodzące z ewidencji księgowej. Niektóre formy prowadzenia ewidencji księgowej dla celów podatkowych w mikroprzedsiębiorstwach mogłyby mieć zastosowanie w przypadku indywidualnego gospodarstwa rolnego (jednak po pewnych korektach).

Obowiązki ewidencyjne występujące w przypadku ewidencji w indywidualnych gospodarstwach rolnych

Obligatoryjne obowiązki ewidencyjne i sprawozdawcze podmiotów zajmujących się działalnością rolniczą mogą wynikać głównie z przepisów prawa bilansowego i/lub podatkowego. Do prowadzenia rachunkowości, zgodnie

z przepisami prawa, są zobligowane gospodarstwa prowadzące działalność w ramach działów specjalnych produkcji rolnej oraz gospodarstwa zorganizowane w formie spółek handlowych i innych osób prawnych. Gospodarstwa indywidualne i prowadzone w formie spółek cywilnych lub jawnych podlegają przepisom ustawy o rachunkowości tylko wówczas, gdy ich przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły co najmniej równowartość w walucie polskiej 1 200 000 euro. W pozostałych wypadkach rachunkowość w gospodarstwach rolnych może być prowadzona dobrowolnie [Pieczonka 2006, s. 192].

Tak więc dominujące w Polsce gospodarstwa indywidualne nie są objęte obowiązkiem prowadzenia ewidencji ani przez ustawę o rachunkowości, ani przez przepisy podatkowe. Jeżeli prowadzą one ewidencję, to najczęściej jest ona prowadzona w formie uproszczonej, tj. z zastosowaniem zasady pojedynczego zapisu zdarzeń gospodarczych. Ewidencja ta koncentruje się na obrocie pieniężnym, ograniczając się do systematycznej rejestracji stanu i ruchu środków pieniężnych.

Gospodarstwa rolne, zobligowane do prowadzenia ksiąg rachunkowych, mają obowiązek gromadzenia danych finansowych i ich przetwarzania w sposób i w formie wymaganych przez przepisy ustawy o rachunkowości. Objęte są również obowiązkiem okresowego zestawiania informacji w postaci sprawozdania finansowego, które zawiera informacje finansowe w układach i relacjach odpowiadających głównie potrzebom informacyjnym odbiorców zewnętrznych [Rydzewska-Włodarczyk 2004].

Podobnie jak prawo bilansowe, również przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, nie obejmują indywidualnych gospodarstw rolnych, z wyjątkiem tych, które prowadzą działalność w ramach działów specjalnych produkcji rolnej. Ze względu na brak powiązania wymiaru podatku rolnego z dochodem gospodarstwa rolne są zwolnione z podatkowych obowiązków ewidencyjnych.

Obowiązki ewidencyjne indywidualnych gospodarstw rolnych wynikają w określonych przypadkach z przepisów ustawy o podatku od towarów i usług lub z innych regulacji. Dotyczy to rolników, którzy nie korzystają z podmiotowego oraz przedmiotowego zwolnienia z podatku VAT lub tych, którzy prowadzą dodatkowo pozarolniczą działalność gospodarczą.

Prowadzenie w gospodarstwach rolnych ewidencji dla celów rozliczeń podatkowych wiąże się z jednej strony z koniecznością generowania zestawów informacji potrzebnych do prawidłowego i terminowego rozliczania i regulowania obciążeń podatkowych, a z drugiej strony z zarządzaniem finansami w celu wygenerowania środków niezbędnych do uregulowania płatności podatkowych. Wymagania informacyjne w tym zakresie zależą od czynników zewnętrznych

(otoczenia gospodarstwa) oraz od czynników wewnętrznych (szczebla zarządzania i obszaru funkcjonalnego). Warto zauważyć, że gospodarstwo objęte wyłącznie podatkiem rolnym lub leśnym ma mniejsze zapotrzebowanie na informacje niż gospodarstwo, które jest podatnikiem podatku dochodowego czy podatku od towarów i usług.

Zestaw informacji na potrzeby rozliczeń podatkowych nie jest jednakowy we wszystkich gospodarstwach rolnych. Jest on zdeterminowany specyfiką podmiotu, a w szczególności: rodzajem prowadzonej działalności, jego formą organizacyjno-prawną i wielkością. Zapotrzebowanie na informacje jest zgłaszane przez dwie grupy podmiotów: organy podatkowe i podatników (gospodarstwa rolne).

Formy prowadzenia ewidencji księgowej dla celów podatkowych

Większość polskich podmiotów gospodarczych zaliczanych do grupy małych prowadzi działalność w prostych formach organizacyjno-prawnych, a więc nie ma osobowości prawnej. Najpopularniejszą formą prawną w rolnictwie, w której funkcjonują gospodarstwa indywidualne prowadzące produkcję towarową, jest przedsiębiorstwo osoby fizycznej [Ziętara 2010, s. 84]. Tylko niektóre prowadzą działalność w formach organizacyjnych mających osobowość prawną. W konsekwencji małe podmioty gospodarcze są w większości podatnikami podatku dochodowego od osób fizycznych.

Forma opodatkowania podmiotu gospodarczego delimituje wymogi w zakresie prowadzonej ewidencji. Opodatkowanie działalności gospodarczej podatkiem dochodowym od osób fizycznych może być realizowane w formie uproszczonej, tj. ryczałtu, bądź na zasadach ogólnych.

Opodatkowanie ryczałtem polega – w przypadku stosowania karty podatkowej – na opłacie stawki miesięcznej uzależnionej od trzech czynników: od faktu wykonywania działalności, od liczby zatrudnionych pracowników oraz od liczby mieszkańców miejscowości, w której wykonywana jest działalność; w przypadku stosowania opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych wysokość podatku dochodowego jest uzależniona od osiągniętego przychodu oraz od stawki podatku przypisanej do rodzaju wykonywanej działalności. Opodatkowanie na zasadach ogólnych oznacza natomiast opłacanie podatku od dochodów faktycznie osiągniętych, a więc od przychodów pomniejszonych o koszty ich uzyskania – na podstawie prowadzonej podatkowej księgi przychodów i rozchodów bądź ksiąg rachunkowych.

Płatnicy podatku dochodowego od osób prawnych są zobowiązani – niezależnie od osiągniętych obrotów – do prowadzenia pełnej rachunkowości. Przez rachunkowość pełną rozumie się prowadzenie ksiąg rachunkowych (handlowych). Obejmują one ogół urządzeń księgowych, do których należą: dziennik, księga główna, księgi pomocnicze, inwentarz oraz zestawienie obrotów i sald.

Obowiązki ewidencyjne i dokumentacyjne wynikające z formy opodatkowania podatkiem dochodowym małych jednostek gospodarczych przedstawiono na rysunku 1.

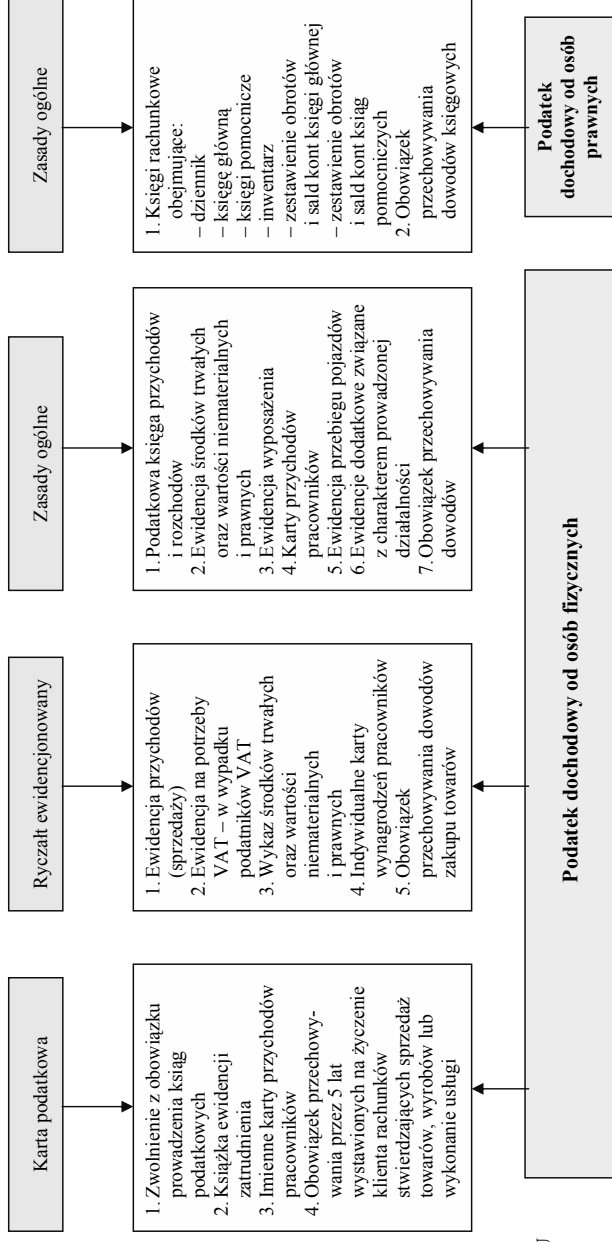
Każda z form opodatkowania ma określone zalety i wady. Dla jednych podatników istotne jest przede wszystkim uproszczenie wszelkich formalności związanych z prowadzoną działalnością. Dla takich najlepsza będzie karta podatkowa, przy zastosowaniu której nie występuje obowiązek prowadzenia ksiąg, składania zeznań podatkowych, deklaracji o wysokości uzyskanego dochodu ani wpłacania zaliczek. Z kolei dla innych podatników najbardziej korzystna jest taka forma opodatkowania, która pozwala na jak największą minimalizację opłacanego podatku dochodowego. Taki podatnik zapewne zdecyduje się na prowadzenie księgi przychodów i rozchodów, umożliwiającej nie tylko korzystanie z większości ulg podatkowych, ale także odliczanie poniesionych kosztów uzyskania przychodów. Wiele zależy także od rozmiaru zamierzonego przedsięwzięcia. W przypadku przedsięwzięć bardzo dużych i kosztownych, a więc dotyczących jednostek gospodarczych prowadzących działalność w większym rozmiarze, korzystniejsze byłoby prowadzenie ewidencji w postaci ksiąg rachunkowych. Może się bowiem okazać, iż koszty podjęcia błędnej decyzji byłyby dużo większe od kosztów prowadzenia tychże ksiąg. Obowiązki ewidencyjne występujące w poszczególnych formach ewidencji zaprezentowano na rysunku 1.

Indywidualne gospodarstwa rolne a kwestia podatku dochodowego osób fizycznych

Kierując się zasadą równości obywateli, rolników indywidualnych należałoby objąć powszechnym podatkiem dochodowym. Oczywiście oznaczałoby to zmiany w sytuacji dochodowej rolników. W przypadku zamożnych, dochodowych gospodarstw byłoby to przejawem pożądanej normalizacji. W przypadku gospodarstw, z których dochody są niewielkie i stanowią jedynie uzupełnienie budżetów domowych ich właścicieli oraz gospodarstw deficytowych zmiany miałyby odpowiednio mniejsze znaczenie lub wcale nie wywołałyby następstw.

Oczywiście należy podkreślić, że konsekwencją wprowadzenia podatku od dochodów uzyskiwanych z produkcji rolnej byłoby wprowadzenie obowiązku prowadzenia odpowiedniej ewidencji księgowej na potrzeby podatkowe. Moż-

**FORMY
OPODATKOWANIA**

**OBYWIAZKI
EWIDENCYJNE
I DOKUMENTACYJNE**

Rysunek 1

Obowiązki ewidencyjne i dokumentacyjne wynikające z formy opodatkowania podatkiem dochodowym małych jednostek gospodar-
czych.

Źródło: Opracowanie własne.

na założyć, że prowadzona w gospodarstwie ewidencja księgową powinna być dostosowana do indywidualnych potrzeb i dotyczyć albo całokształtu działalności danego gospodarstwa, albo tylko wyodrębnionych zagadnień, jak przychody i koszty, które wpływają na wynik finansowy (dochód). Informacje wynikające z prowadzonej ewidencji służyłyby nie tylko do oszacowania dochodu, ale także m.in. wartości majątku gospodarstwa i jego zdolności produkcyjnych.

Wprowadzenie obowiązku prowadzenia ewidencji zdarzeń gospodarczych w gospodarstwach rolnych mogłoby stać się poważnym czynnikiem racjonalizacji gospodarki rolnej, gdyż w wyniku jej prowadzenia można by pozyskać informacje pomocne w podejmowaniu optymalnych, efektywnych decyzji, a tworzone sprawozdania finansowe mogłyby być podstawą rzetelnej oceny ich sytuacji finansowej.

Obecnie nie bez znaczenia dla gospodarstw rolnych są programy wspierające rozwój obszarów wiejskich, w tym mające na celu przebudowę, modernizację i doposażenie gospodarstw, jak np. realizowany Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) ukierunkowany na działania poprawiające konkurencyjność polskich gospodarstw oraz na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Jak wszystkie tego typu programy pomocowe, PROW ma ograniczone środki na realizację zadań w określonym okresie programowania, wydatkowania i rozliczania. Po zakończeniu realizacji programów pomocowych nie będzie już takich środków i gospodarstwa rolne będą zmuszone do dostosowania się do zasad rynkowych i trudnej konkurencji. Należy mieć na uwadze również to, że część gospodarstw będzie potrzebowała środków z innych źródeł, by rozpocząć dodatkowy rodzaj działalności, niekoniecznie związanej stricte z rolnictwem. Pozyskanie takich środków związane jest z wiedzą na temat kondycji finansowej gospodarstwa, a bez ewidencji nie sposób ją wykazać. Dlatego tak ważne jest, by świadomość ekonomiczna rolników posiadających gospodarstwa rolne była na stosunkowo wysokim poziomie. Można to osiągnąć m.in. przez wprowadzenie obowiązku podatkowego. Zapewne obowiązek ten, jak każda nowość, będzie budził wiele kontrowersji.

Nie można też pominąć aspektu wpływu na budżet państwa. Fiskalizm z zasady budzi niechęć, ale patrząc przez pryzmat dochodów budżetu państwa może się okazać, że środki uzyskiwane z tytułu podatku dochodowego z działalności rolniczej nie mogą być pomijalne.

Wnioski

Podsumowując tematykę artykułu, którego celem było zaprezentowanie rachunkowości jako źródła informacji w kontekście zaspokajania potrzeb informacyjnych gospodarstwa rolnego, należy podkreślić znaczenie informacji w pro-

cesie decyzyjnym. Funkcjonowanie podmiotów gospodarczych w ciągle zmieniającym się otoczeniu oraz zmieniających się regulacjach prawnych zarówno krajowych, jak i zagranicznych wymusza posiadanie coraz większego zakresu i lepszej jakości informacji (w tym informacji finansowych). Tendencję tę widać także w literaturze, np. po coraz obszerniejszych (zawierających propozycje większej liczby kont syntetycznych, rozbudowanej analityki) opracowaniach wzorcowych planów kont.

Tematyka pozyskiwania informacji, rozwiązywania problemów decyzyjnych dotyczy także indywidualnych gospodarstw rolnych, w związku z czym wyciągnięto następujące wnioski:

- każda jednostka gospodarcza, także indywidualne gospodarstwo rolne, powinna dobrze znać swoje potrzeby informacyjne i wiedzieć, jakie informacje są niezbędne do podejmowania możliwie optymalnych decyzji,
- posiadanie informacji cennych, istotnych, aktualnych powoduje, iż podejmowane na ich podstawie decyzje są podejmowane w stanie mniejszej niepewności,
- prowadzenie ewidencji dla celów podatkowych (w sytuacji wprowadzenia podatku dochodowego) tylko w pewnym stopniu zaspokoi potrzeby informacyjne gospodarstw rolnych.

Literatura

- BITTEL R.L.: *Krótki kurs zarządzania*. PWN, Warszawa 1994.
- DRUCER P.F.: *Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*. PWN, Warszawa 1992.
- HEFFNER K., ROSNER A.: *Wybrane koncepcje i możliwości rozwoju obszarów wiejskich po dekadzie transformacji w Polsce*. [w:] *Wieś i rolnictwo w procesie zmian. Problemy rozwoju obszarów wiejskich*, red. nauk. S. Sokołowska. Uniwersytet Opolski, Opole 2006.
- PIECZONKA J.: *Charakterystyka dochodów w gospodarstwach indywidualnych prowadzących rachunkowość rolną*. [w:] *Wieś i rolnictwo w procesie zmian. Problemy rozwoju obszarów wiejskich*, red. nauk. S. Sokołowska. Uniwersytet Opolski, Opole 2006.
- RYDZEWSKA-WŁODARCZYK M.: *Obowiązki ewidencyjne i sprawozdawcze podmiotów zajmujących się działalnością rolniczą*. *Buchalter* 51/52 2004.
- SZAPIRO T.: *Dane ważne jak kapitał*. *Businessman Magazine* 1994, nr 2.
- STONER J.A.F., WANKEL CH.: *Kierowanie*. PWE, Warszawa 1992.
- ZIĘTARA W.: *Charakterystyka zmian struktur produkcyjno-ekonomicznych polskich gospodarstw rolnych w najbliższych latach*. [w:] *Wpływ funduszy współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej na rozwój rolnictwa i regionów wiejskich. Raport końcowy*, red. J. Rowiński. IERiGŻ-PIB, Warszawa 2010.

The choice of accounting records in the context of information needs of agricultural companies

Abstract

Every company – also agricultural company, should well know its own information needs and what kind of informations are necessary to perform appropriate functions and activities to create and implement plans and programs.

Informations gathered in the company should be of sufficient quality, which means they should be objective, relevant to the case, available in a timely manner and also comparable, complete and concise.

Some source of informations used for the purposes of decision-making can be as recorded for tax purposes.

Leading the record in rural firms of records for purposes of tax accounts will be connected with necessity of generating information for correct income assignation in a fixed time – which is a base of taxation, calculation and settlement of tax charge.